

Hyvinvointilautakunnan toiminta ja talous 2021

Hyvinvointilautakunnan perustehtävät

Perhe- ja sosiaalipalvelut:

Edistää ja ylläpitää lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Tukea heikoimmassa asemassa olevien kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia ja ehkäistä syrjäytymistä, turvata taloudellinen ja toiminnallinen vähimmäisturva sekä erityispalveluja tarvitsevien kuntalaisten välttämättömien palvelujen, lakisääteisten oikeuksien ja valinnanvapauden toteutuminen. Tavoitteena on kaikkien kuntalaisten yhdenvertaisuus ja mahdollisuus osallisuuteen, oikea-aikaisten, riittävien ja sopivien palvelujen järjestäminen niitä tarvitseville.

Ikäihmisten palvelut:

Tukea ikääntyneen väestön terveyttä ja toimintakykyä ja mahdollisuutta itsenäiseen ja oman näköiseen elämään. Tuottaa vaikuttavat, oikea-aikaiset ja tarpeenmukaiset palvelut niitä tarvitseville iäkkäille. Tavoitteena on tukea iäkkäiden asumista ensisijaisesti kotona riittävillä palveluilla. Tarvittaessa tarjotaan turvalliset ympärivuorokautisen hoivan palvelut ja akuutin sairauden vaatima hoito ja kuntoutus.

Terveydenhuollon palvelut (sisältää erikoissairaanhoidon):

Ennaltaehkäistä sairauksien syntyä, edistää ja ylläpitää terveyttä ja hyvinvointia, hoitaa sairauksia asianmukaisesti, turvata lakisääteinen hoitoon pääsy ja palvelujen käyttäjien tasa-arvoisuus kaikenikäisille kuntalaisille.

Kaupunkistrategiasta johdetut toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset talousarviovuonna 2021

Perhe- ja sosiaalipalvelut:

Perhepalvelukeskuksen konseptin vahvistaminen ja toimintojen uudistaminen vastaamaan toimintaympäristön nykytilaa. Peruspalveluiden vahvistaminen. Yhteistyöstä ja toimintamalleista sopiminen lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien tahojen kesken (terveydenhuollon-, erikoissairaanhoidon-, koulu-, varhaiskasvatus-, nuoriso- ja vapaa-ajan palvelut, järjestöt, seurakunnat, yrittäjät jne.).

Erytisen tuen tarpeen tunnistaminen ja palvelutarpeeseen vastaaminen tarvittaessa monialaisena yhteistyönä eri väestöryhmien osalta.

Toiminnan tiivistäminen, palvelun sisältöjä ja tuottamisen tapojen arviointi. Toimenpiteet toiminnan tuottavuuden nostamiseksi talouden tasapainottamiseksi. Lapsiperheiden palveluiden sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kilpailuttaminen.

Palveluiden kehittäminen huomioiden digitalisaation ja teknologian tuomat mahdollisuudet, järjestöyhteistyö sekä paikallinen ja alueellinen kehittämistyö kuten Tulevaisuuden sote- keskus - ja Rakenneuudistus Lapissa - hankkeet ja kaupungin oma hanketoiminta.

Panostetaan ammatilliseen lähijohtamiseen, henkilöstön hyvinvointiin ja osaamisen kehittämisen tukemiseen.

Tehostetaan kotouttamispalveluja siten, että kotoutettavat integroituvat kotouttamispalveluista mahdollisimman kustannustehokkaasti ja nopeasti yhteiskuntamme jäseniksi. Mittarina voidaan käyttää kotoutettavien työllisyysastetta.

Lisätään tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnan henkilöstöresurssia (50 000 €). Toiminnan organisointia ja avustusten maksatusta valmistellaan vuoden 2021 aikana. Lisätään määräraha (20 000 €) tukiperhetoiminnan järjestämiseen ostopalveluna.

Selvitetään perheiden tilanteiden helpottamista ja kodinhoitajapalveluiden käynnistämistä vuoden 2021 aikana.

Perhe- ja sosiaalipalvelut koostuvat neljästä yksiköstä, joita ovat asumisen erityispalvelut, lastensuojelu, työikäisten ja lapsiperheiden palvelut sekä vammaispalvelut.

Asumispalveluiden erityispalvelut

Toteutuminen:

Sosiaalihuollon asiakasprosessia on selkeytetty ja sosiaalihuollon asiakasprosessi palautettu vammaispalveluihin ja aikuissosiaalityön palveluihin. Yhdyspintatyöskentely aloitettu vammaispalveluiden ja aikuissosiaalityön kanssa.

Vammaisten henkilöiden palvelusetelin sääntökirja 2021 on hyväksytty lautakunnassa ja astuu voimaan 1.7.2021. Palvelusetelien arvoja on korotettu.

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kilpailutus on valmisteltu lautakuntaan ja päätös kilpailutusprosessista on tehty. Kilpailutuksen tarjouspyyntö on avattu.

Asiakasmaksulain muutos (1.7.2021) on valmisteltu ja toimeenpantu. Sosiaalihuoltolain mukaisen asumispalvelun asiakasmaksut on hyväksytty lautakunnassa. Asiakasmaksujen päätöksenteko on aloitettu. Ylläpitomaksujen valmistelua on jatkettu vammaispalvelujen kanssa.

Valvonnan osalta ohjaus- ja valvontakäyntien raportit ovat valmistuneet. Valvontaa on toteutettu ennakkollisesti ja reaktiivisesti. Kantaan liittymisen työskentely jatkuu.

Ta 2021 toteuma 1-6 on 8 775 777,86 €, toteumaprosentti 54,86.

Lastensuojelu

Toteutuminen:

Lastensuojelun tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvu ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelun palveluihin kuuluvat: 1) palvelutarpeen arviointi 2) avohuollon tukitoimet (esimerkiksi sosiaalityö ja -ohjaus, perhetyö sekä - kuntoutus, tukiperhetoiminta, taloudellinen tuki sekä sijoitus kodin ulkopuolelle), 3) sijaishuollon palvelut huostaanotetuille lapsille ja 4) jälkihuollon palvelut huostaanotetuille sekä yli kuusi kuukautta yhtäjaksoisesti sijoitetuina olleille lapsille sekä nuorille 25 ikävuoteen saakka.

Koronan vaikutukset lastensuojeluun ovat näyttäytyneet viiveellä. Palvelutarpeen arvioinnissa on havaittavissa kasvua loppuvuodesta 2020. Lastensuojeluilmoituksia, ilmoituksia sosiaalihuollon tarpeesta ja yhteydenottoja sosiaalihuoltoon on tullut tammi-kesäkuun aikana yhteensä 1181. (vastaavana aikana vuonna 2020 ilmoituksia tuli 1054, vuonna 2019 1071 ja vuonna 2018 996). Ilmoitusten perusteella tehtävistä palvelutarpeen arvioinneista yhä useampi on johtanut asiakkuuteen joko perhesosiaalityöhön tai lastensuojeluun. 523 palvelutarpeen arvioinnista 58 on siirtynyt lastensuojelun asiakkuuteen ja 68 perhesosiaalityöhön.

Lastensuojelun tehtäväalueella uusien huostaanottojen määrä on ollut 1-6/2021 yht. 13 kpl (vrt 1-6/2020 yht. 8 lasta, koko vuosi 2020 yht. 22 lasta, vuosi 2019 yht. 25 lasta, 2018 yht. 22 lasta, vuosi 2017 yht. 18 lasta).

1-6/2021 aikana kodin ulkopuolisissa sijoituksissa on ollut yhteensä 198 eri lasta (vrt. vuonna 2020 yht. 226 lasta, vuonna 2019 yht. 230 lasta, vuonna 2018 yht. 220 lasta). Laitossijoitusten määrä suhteessa perhehoidon sijoituksiin ei ole kasvanut vuoden 2021 aikana. Kaikista sijoitetuista lapsista noin 57 % on ollut sijoitettuna perheeseen. Alkuvuoden 2021 aikana kodin ulkopuolisissa sijoituksissa on kuitenkin ostettu kalliita vaativan lastensuojelun laitospaikkoja. Nämä ovat lisänneet kustannuksia. Kustannuksia ovat lisänneet myös palveluntuottajien hinnankorotukset. Etelärinteen lapsi- ja nuorisokodin (oma toiminta) osalta käyttöaste on ollut alkuvuonna 2021 46,08 %.

Kevään 2021 aikana on tehty tarveselvitys oman toiminnan lisäämistä lastensuojelun laitospalveluiden

osalta. Hyvinvointilautakunta on hyväksynyt tarveselvityksen 22.6.21. Tavoitteena, että uusi oma yksikkö olisi toiminnassa 1.1.2023.

Covid-19 aikana tukiperheissä käyvin lasten määrä on vähentynyt jonkin verran. 1-6/2021 aikana tukiperheessä on käynyt 98 eri lasta 52 eri tukiperheessä (vrt. 1-6/2020 yht. 113 eri lasta 53 eri perheessä, 1-6/2019 yht. 135 eri lasta 56 eri perheessä). Tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnan kehittämiseksi on vuoden alusta perustettu uusi sosiaalityöntekijän virka. Sosiaalityöntekijä on aloittanut perhehoidon yksikössä 1.6.2021 alkaen. Uuden viran myötä kaikki tukiperhetoiminta (sekä lastensuojelun että perhesosiaalityön tukiperhetoiminta) keskitetään perhehoidon yksikköön.

Lastensuojelulakiin vuoden 2020 alusta tulleet muutokset ovat lisänneet jälkihuollon asiakkaiden määrää (jälkihuoltovelvoitteen laajeneminen 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen) noin 30:llä asiakkaalla vuodessa. Jälkihuollon asiakasmäärät 1-6/2021 aikana ovat olleet keskimäärin 32 asiakasta/jälkihuollon ohjaaja.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät 1-6/2021 aikana ovat olleet keskimäärin 46 asiakasta/sosiaalityöntekijä vaikka 4/2020 on saatu uusi vakanssi sijaishuoltoon. (vrt. vuonna 2020 keskimäärin 43 asiakasta/sosiaalityöntekijä ja vuonna 2019 keskimäärin 45 asiakasta/sosiaalityöntekijä). Hallituksen esityksissä uudeksi lastensuojelulaiksi esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoituksesta 35 lasta/sosiaalityöntekijä vuodesta 2022 alkaen. Rovaniemen kohdalla tämän on arvioitu edellyttävän 7 sosiaalityöntekijän lisäystä.

Kansallisen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE-hanke) aikana koulutettu lastensuojelun systeemisen toimintamallin mukaisen tiimi on jatkanut työskentelyään alkuvuoden 2021 aikana. Toimintamallia ei ole voitu kuitenkaan hyödyntää täysin mallin mukaisesti. Kevään 2020 aikana lastensuojelussa on otettu käyttöön Ninchat- palvelu, joka on mahdollistanut tietoturvallisen etävastaanoton lastensuojelun asiakkaille.

Rovaniemen kaupunki osallistuu Lastensuojelun monialaiseen kehittämishankkeeseen. Ohjausryhmään on Lapin edustajaksi nimitetty lastensuojelun palveluesimies Miia Virtamo.

Ta 2021 1-6 toteuma on 5 187 091,77 €, toteumaprosentti omatoiminta 48,10 %, ostopalvelut 47,06 % ja oma lastensuojeluyksikkö 46,08 %

Työikäisten ja lapsiperheiden palvelut

Toteutuminen:

Työikäisten ja lapsiperheiden yksikkö on muodostunut 1.1.2021 alkaen kuudesta vastuu yksiköstä; perhesosiaalityö, perheneuvola, perheoikeudelliset palvelut, aikuissosiaalityö, palveluohjaus ja kiireellinen sosiaalityö sekä päihdepalvelut. Lisäksi Rikoksilla oireilevien nuorten hanke (2020-2023) koordinoidaan työikäisten ja lapsiperheiden yksiköstä. Toiminnan uudelleen organisoiminen myötä työikäisten ja lapsiperheiden yksikkö muodostaa kokonaisuuden, jolla vahvistetaan sosiaalihuollon peruspalveluita ja päihdehuollon palvelukokonaisuutta.

Perhepalvelukeskuksen konseptia on kehitetty yhteistyössä muiden lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelevien tahojen kesken. Perhepalvelukeskuksen toiminnassa on painopisteenä varhaiskasvatuksen ja neuvolan universaali konsepti, jota tuetaan sosiaalihuollon palveluilla tarveharkintaan perustuen (esim. perhesosiaalityö). Lisäksi on osallistuttu Tulevaisuuden Sote-keskus hankkeen työpajoihin. Palvelutarpeen arviointia on lähdetty kehittämään systemaattisesti jokaisessa vastuuyksikössä. Yhteistyötä tehdään laajasti asiakkaan palvelutarpeeseen perustuen niin lastensuojelun ja asumisen erityispalveluiden että vammaispalveluiden sekä muiden toimijoiden kanssa kuten terveydenhuolto ja sivistystoimi.

Vastuu yksiköissä on enenevässä määrin otettu käyttöön digitalisaation ja teknologian hyödyntämiä mahdollisuuksia asiakastyössä. Etävastaanottoja on toteutettu Ninchat- palvelun avulla (esim. perheneuvola, perhesosiaalityö, aikuissosiaalityö). Yksikkö on osallistunut Rakennuudistus Lapissa-hankkeiden työpajoihin. Huhtikuussa 2021 aikuissosiaalityö ja Rikoksilla oireilevien nuorten hanke aloitti sosiaalisen raportoinnin pilotoiminnan yhteistyössä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa. Sosiaalista raportointia on tarkoitus laajentaa syksyn 2021 aikana myös muihin vastuu yksiköihin.

Asiakasmäärät eri vastuu yksiköissä vaihtelevat hieman verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Esim. perheneuvolan asiakasmäärät ovat kasvaneet noin 50 perheellä. Palvelun saatavuus on heikentynyt hieman johtuen mm. henkilöstön rekrytointivaikeuksista kahden psykologin osalta. Henkilöstön rekrytointi varsinkin sosiaalityöntekijöiden osalta on osoittautunut myös haasteelliseksi alkuvuoden 2021 aikana kaikissa työikäisten ja lapsiperheiden vastuu yksiköissä. Lisäksi haasteita on ollut sairaanhoitajien rekrytoinnissa päihdepalveluihin.

Ammatillista lähijohtamista on vahvistettu eri vastuu yksiköissä. Aikuissosiaalityötä ja perhesosiaalityötä johtaa vuoden 2021 loppuun saakka aikuissosiaalityön johtava sosiaalityöntekijä. Tavoitteena on em. vastuu yksiköiden toiminnan kehittäminen, yhteistyön tiivistäminen, palvelujen sisältöjen ja tuottamisen tapojen arviointi.

Ankkuri toimintamallia on kehitetty alkuvuoden aikana systemaattisesti. Ankkurin tavoitteena on varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen ja rikoskierteen katkaisemiseen. Tehtävänä on kartoittaa kokonaisvaltaisesti nuoren asiakkaan elämäntilanne, selvittää avun tarve ja ohjata tarkoituksenmukaisen avun/tuen piiriin. Ankkuri toimintaa on kehitetty yhteistyössä perhe- ja sosiaalipalveluiden, nuorisotoimen, terveystieteiden ja poliisin kesken. Kehitetyn Ankkurimallin toiminta alkaa elokuussa 2021. MARAK- toimintamallin (vakavaan lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen malli) käyttöönoton suunnittelu aloitettiin alkuvuodesta 2021 yhteistyössä perhe- ja sosiaalipalveluiden, äitiys- ja lastenneuvolan, poliisin ja Rikosuhripäivystyksen kanssa. Toimintamallin pilotoitusta varten koulutettiin ensimmäinen työntekijäryhmä toukokuussa. Toimintamallin toteutus aloitetaan elokuussa 2021. Neuvottelut on käyty myös Ranuan kunnan kanssa, joka on mukana toimintamallissa. Syksyn 2021 aikana on tarkoitus kouluttaa laajemmin työntekijöitä kaupungin eri palvelualueilta lähisuhdeväkivallan puheeksi ottamiseen THL:n toimesta.

Aikuissosiaalityö: Vuoden 2021 alusta alkaen aikuissosiaalityön yksikköön on siirtynyt Hoito syytteen sijaan -mallin sosiaalityö (1 sosiaalityöntekijä lastensuojelusta) sekä mielenterveys- ja päihdeasumisen sosiaalityö ja hallintopäätökset (2 sosiaalityöntekijää erityisryhmien asumispalveluista). Ryhmämuotoisessa kuntouttavassa työtoiminnassa järjestöissä on ollut yhteensä 34 eri henkilöä, ryhmiä on ollut yhteensä 4. Kuntouttavan työtoiminnan yksilöpaikoissa kaupungilla on ollut 2 henkilöä; järjestöissä ja seurakunnalla yhteensä 10 eri henkilöä. Työ- ja toimintakyvyn selvittelyn tuloksena myönteisen eläkepäätöksen on saanut 5 työtöntä henkilöä. Maahanmuuttajasosiaalityön asiakkuudessa on ollut 1.1-30.6.2021 noin 220 eri asiakasta. Maahanmuuttaja sosiaalityön asiakkaista noin puolet on työikäisiä. Työikäisten asiakkaiden kohdalla hyödynnetään TE-palveluiden ja Kunta-hankkeen kautta työikäisille suunnattuja palveluita yksilölliseen tarpeeseen perustuen..

Perhesosiaalityö: Perhesosiaalityön yksikkö sisältää lapsiperheiden sosiaalityön ja lapsiperheiden kotipalvelun. Lapsiperheiden sosiaalityössä on ollut 1.1-30.6.2021 välisenä aikana 36 eri lasta tukiperheessä ja 65 eri lapsella on ollut tukihenkilöpalvelu. Lapsiperheiden kotipalvelun asiakkuudessa on ollut yhteensä 69 lapsiperhettä.. Ryhmämuotoisena perhetyönä on toteutettu kaksi ryhmää (Majakka-ryhmää), joihin on osallistunut yhteensä 14 perhettä. Perhesosiaalityössä on selkiytetty sosiaalihuoltolain mukaista asiakasprosessia syksystä 2020 lähtien. Kevään 2021 aikana on painopisteenä ollut asiakasprosessien tarkistaminen eli käytännössä sen selvittäminen ovatko asiakassuunnitelmat ajan tasalla ja onko palvelutarpeisiin kyetty vastaamaan lain edellyttämässä ajassa (kolme kuukautta). Lisäksi perhesosiaalityöhön on siirretty joitain tehtäviä, jotka aikaisemmin on hoidettu lastensuojelun yksikössä tai aikuissosiaalityössä (esim. palvelutarpeen arvioinnit perheille joilla on jo perhesosiaalityön asiakkuus, ennakkolliset lastensuojeluilmoitukset). Lapsiperheiden kotipalvelu on subjektiivinen oikeus lapsiperheille ja se on voitu toteuttaa.

Perheoikeudelliset palvelut: Perheoikeudellisissa palveluissa on jatkettu vuonna 2019 voimaan tulleen äitiyslain sekä 1.12.2019 tapahtuneen lapsenhuoltolain ja isyyslain osittaismuutosten toimeenpanoa. Ajalla 1.1-30.6.2021 uusia eroja on ollut 42 kpl, näissä lapsia on ollut 80- Lapsista 49% on ollut iältään 7-12-vuotiaita. Lapsia koskevia sopimuksia on vahvistettu 781 kpl. Virka-apua toiselle kunnalle on annettu 137 sopimusasiassa. Kaupungin järjestämän valvotun ja tuetun tapaamisen tarve on edelleen kasvava, tapaamisia on toteutunut 236 kertaa maksusitoumuksella tapaamispaikassa. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isyyden selvittämisiä on ollut 186 lapsen osalta. Tuomioistuimelle annettavista palveluista olosuhdeselvityksiä on tullut vireille 9 kpl ja niitä on valmistunut saman verran. Selvityksissä haastetta ovat tuottaneet tilanteet, jossa vanhemmat asuvat eri paikkakunnilla. Tuomioistuinsovitteluja (Follo) on ollut yhteensä 21. Adoptioasioita on ollut vireillä tavanomaista vähemmän johtuen covid-19

poikkeustilanteen aiheuttamista viivästyksistä kansainvälisiin adoptioihin.

Perheneuvola: Perheneuvolan asiakkaana on ollut ajalla 1.1-30.6.2021 1424 rovaniemeläistä. Luku on edelliseen vuoteen verrattuna kasvussa. Uusien asiakasperheiden vireillepanoja on 340, joka on 50 perhettä enemmän kuin edellisvuotena. Perheneuvolan palveluiden saatavuus on osittain heikentynyt johtuen esim. haasteista rekrytoida psykologien sijaisia (kaksi sijaisuutta). Ensimmäinen vastaanottoaika on voitu tarjota kahden kuukauden sisällä aiemman kuukauden sijasta. Kertakekustelu palvelu on ollut tauolla ja suunnitelmissa on siirtää se videoyhteyksin toteutettavaksi elokuussa 2021. Ryhmämuotoisista palveluista on totetunut Leikitään ja keskitytään- palvelu, joka jatkuu vakiintuneena palveluna edelleen varhaiskasvatuksen kanssa. Perheneuvolassa on siirrytty enenevässä määrin etätöihin, etävastaanottoon (puhelin, Ninchat) ja muiden etäyhteyksien välityksellä. Asiakkaiden yhteenotot ovat lisääntyneet entisestään Virtupalvelun kautta (63 yhteydenottoa). Monikanavaisuus on sujuvoittanut työtä. Asiakastyön sisällöt ovat työntekijöiden kokemuksen mukaan muuttuneet vaikeammiksi.

Palveluohjaus ja kiireellinen sosiaalityö: Kuntalaisten ja kunnassa oleskelevien henkilöiden kiireelliset ja välttämättömät sosiaalipalvelut ja toimeentulo on covid-19 epidemiasta huolimatta kyetty järjestämään normaaliin tapaan ympärivuorokautisesti. Rovaniemen kaupunki on vastannut virka-ajan ulkopuolisesta sosiaalipäivystyksen etupäivystyksestä koko Lapin alueella (pl. Simon kunta). Sosiaalipäivystystehtäviä on ollut ajalla 1.1.-30.6.21 keskimäärin 655 kpl/kuukausi. Näistä Rovaniemen kuntalaisia koskevia tehtäviä on ollut 449 kpl/kk, Länsi-Pohjan kuntien asukkaita koskevia 115 kpl/kk ja muita Lapin kuntia koskevia tehtäviä 75 kpl/kk sekä muissa kunnissa oleskelevia henkilöitä koskevia 16 kpl/kk. Rovaniemeä koskevissa luvuissa on mukana ympärivuorokautiset tehtävät (myös virka-aika) ja muiden kuntien osalta virka-ajan ulkopuoliset tehtävät. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset on ratkaistu määräajassa. Myönteisiä toimeentulotukipäätöksiä on tehty 1001 kpl ja evätyjä päätöksiä 510 kpl. Toimeentulotukipäätösten määrissä ei ole juurikaan muutosta edelliseen vuoteen. Sosiaalipalvelujen palveluneuvontaa on tarjottu kuntalaisille monikanavaisesti. Palveluneuvontaan on tullut tarkastelujakson aikana 998 puhelua. Verkkoneuvonnan ja chat-palvelut käyttö on lisännyt palvelun saatavuutta ja digipalvelujen käyttö on lisääntynyt aiemmista vuosista. Tällä hetkellä laskutetaan 23 sosiaalista luottoa yhteissummaltaan 81 878,03 €.

Päihdehuolto: Päihdehuollon palvelut siirtyivät Lapin sairaanhoitopiiriltä (A-klinikka ja korvaushoitoklinikka) ja Rovalan Setlementti ry:ltä (Lapin nuorisoasema Romppu alle 25-vuotiaiden päihdepalvelut) 1.1.2021 alkaen. Muutoksen taustalla oli tarve lähteä kehittämään päihdepalveluiden kokonaisuutta asiakaslähtöiseksi, helposti saavutettavaksi ja vaikuttavaksi palveluksi kaiken ikäisille. Taustalla oli myös Lapin aluehallintoviraston kannanotto sosiaalihuoltolain mukaisten päihdepalveluiden järjestämisvastuun toteuttamiseksi. Päihdehuollon palveluiden osalta on käynnistetty alkuvuoden aikana selvitys yhteisten tilojen löytämiseksi a-klinikan, korvaushoitoklinikan ja Rompun osalta. Toiminnot ovat tällä hetkellä vielä kolmessa eri osoitteessa. Muutoksia on tehty lääkehoidon osalta, kun suun kautta annettavan buprenorfiinin käyttö on lopetettu 1.3.2021 alkaen ja siirrytty injektiona annettavaan lääkkeeseen, joka annetaan viikoittain tai kuukausittain. Muutos on vapauttanut jonkin verran työntekijä resurssia muihin tehtäviin käyntimäärien selkeän vähentymisen vuoksi. Lisäksi vuoden 2021 alusta on a-klinikalla ja korvaushoitoklinikalla lähdetty pilotoimaan C-hepatiittihoitoja yhteistyössä osallisuuskeskus Oodin kanssa. Asiakasmäärät päihdepalveluissa ovat pysyneet suurin piirtein samalla tasolla kuin ennenkin, jonkin verran on havaittavissa kasvua korvaushoitoon hakeutuvien asiakkaiden kohdalla. Kokonaisuudessaan alkuvuosi 2021 on ollut uusien ja yhteneväisten toimintakäytäntöjen luomista päihdehuollon eri toimintojen kesken. Loppuvuoden 2021 ja vuoden 2022 jatketaan päihdehuollon kokonaisuuden kehittämistä huomioiden sosiaalihuoltolain mukaiset päihdehuollon erityispalvelut.

Rikoksilla oireilevien nuorten hanke (RIKO): Oikeusministeriön (OM) rahoittaman RIKO-hankkeen toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin. Hankkeen tavoitteena on pilotoida OM:n laatima monialainen malli rikoksilla oireilevien alle 29-vuotiaiden nuorten auttamiseksi Rovaniemelle. Hankkeeseen on ohjautunut 18.1.-30.6. välisenä aikana poliisilta, RISEltä, lastensuojelusta, rikos- ja riita-asioiden sovittelusta ja yksittäiseltä lastensuojeluyksiköltä yhteensä 19 nuorta. Nuoret ovat 13-24-vuotiaita. Nuorten taustoista löytyy rikkoutuneita perheitä, lastensuojelun asiakkuuksia, kaltoinkohtelua, neuropsykiatrisia häiriöitä ja eriasteisia päihdeongelmia. Hankkeen prosessin ja toiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa tehdään yhteistyötä Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkijoiden sekä Lapin yliopiston kahden lehtorin kanssa. Nuorten kanssa työskentelyyn ja kehittäjäkumppaneiksi hankkeen tiimille koulutetaan yhteistyössä Balanssi ry:n kanssa rovaniemeläisiä rikos- ja päihdetaustaisia kokemusasiantuntijoita, jotka ovat hankkeen jälkeen koko sosiaalihuollon käytettävissä niin asiakastyöhön kuin kehittämistoimintaan.

Ta-toteuma ajalla 1-6/2021 on 5.427.104€ ja toteumaprosentti 60.26%. Luku ei vastaa täysin todellista tilannetta johtuen mm. siitä, että päihdepalveluiden osalta taloustiedot eivät ole ajantasaisia Tabellassa.

Vammaispalvelut

Toteutuminen:

Vammaispalvelut ja asumispalveluiden erityispalvelut muuttivat yhteisiin tiloihin Piekkarille tammikuun puolessavälissä. Yhteiset tilat mahdollistavat aikaisempaa paremman yhdyspintatyöskentelyn ja toimintojen yhteensovittamisen.

Vammaispalveluiden toiminta ja palvelut ovat tänä vuonna tavanomaisella tasolla. Aluehallintoviraston tartuntalain mukaisen päätöksen johdosta Eduron palveluissa siirryttiin osaltaan etävalmennukseen sekä pienennettiin ryhmämuotoisen palveluiden asiakasmääriä ajalla 8.3. - 11.4.2021. Eduron palveluissa on vuoden alkupuolella ollut kehitysvammaisten työtoiminnassa 66 asiakasta ja sosiaalihuoltolain mukaisessa työtoiminnassa 51 asiakasta. Asiakkuuksien määrää on mahdollista lisätä Eduron ja kaupungin sopimuksen perusteella vielä tälle vuodelle.

Vammaisten henkilöiden asumispalveluiden sääntökirja päivitettiin 1.7.2021 alkaen. Uuden asiakasmaksulainsäädännön mukaisista sosiaalihuollon asiakasmaksuista tehtiin hyvinvointilautakunnassa päätös kesäkuussa 2021.

Vammaispalveluissa kuten koko perhe- ja sosiaalipalveluissa aloitettiin Kantan liittymisen projekti. Asiakkuuksien siirto uuteen tietokantaan aloitetaan elokuussa 2021.

Asiakkuuksien määrä on noussut vain hiukan henkilökohtaisessa avussa ja omaishoidontuessa vuoden 2020 tasosta.

Ta 2021 1 - 6 toteuma on 6 653 659,32 €, toteumaprosentti 45,12 %

Ikäihmisten palvelut

Kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamiseen haetaan uusia toimintamalleja ja vaihtoehtoisia järjestämistapoja. Edelleen iäkkäiden toimintakyvyn edistäminen keskiössä kaikissa palveluissa ja hankekumppanuuksissa järjestöjen kanssa. Kuntoutuksen kehittäminen kokonaisuutena yhdessä terveystieteiden tutkimuskeskityksen kanssa.

Teknologian hyödyntämisessä edetään suunnitellusti; painopisteenä etähoito, asiakasohjauksen toiminnanohjausjärjestelmä ja tiedolla johtamisen alustat.

Palvelusetelin käyttöä laajennetaan päivätoimintaan. Palveluasumisessa varaudutaan lisäämään palvelusetelin osuutta joustavasti kokonaistilanne arvioiden.

Kotihoidossa jatketaan yhteisöohjautuvaa tiimityön kehittämistyötä tukemaan asiakaslähtöisyyttä, henkilöstön työn hallintaa ja tuottavuutta. Päivystys Pirtissä- hanketyön jatkona kokeillaan liikkuva sairaanhoitaja-malli, joka toimii päivystys/kotisairaala/kuntoutussairaala/kotihoito/palveluasuminen - palveluketjussa.

Tulevaisuuden asumisen ratkaisujen edelleen kehittäminen. Näsmäntien korvaavien tilojen hankinnan toimeenpano sekä keskustan alueen tulevaisuuden palvelukortteli-mallin ja välimuotoisen asumisen suunnittelun edistäminen. Osallistutaan ja hyödynnetään Tulevaisuuden soite- keskus - ja Rakennemuutos Lapissa - hankkeita painopisteiden suuntaisesti.

Toteutuminen

Toiminnassa on vastuullisesti huomioitu terveysturvallisuusohjeet. Kotihoidon ja asumispalveluiden asiakkaila ei ole ollut edelleenkaan koronatartuntoja. Asiakkaiden koronarokotukset toteutettiin viivyttelämättä.

Riski henkilöstön saatavuuden ongelmista on toteutunut ja kevään ja alkukesän aikana sijaisten puute on vaikuttanut niin omaan, kuin ostopalvelujen toimintaan ja palvelukykyyn. Tilanteen korjaamiseksi rekrytointiprosessia on tehostettu. Keväällä toteutettiin kotihoidon rekrytointikampanja ja kampanjointia jatketaan syksyllä. Kotihoidossa ja asumispalveluissa on ollut oppisopimusopiskelijoita, mutta toimintamalli vaatii vielä tarkempaa suunnittelua, esim. vakanssipohjien käytön sekä vaadittavien opintopisteiden näkökulmasta.

Esimiesten tiedolla johtamisen edistäminen on edennyt suunnitellusti ja yhdessä LapIT:n kanssa on työstyetty Power BI- alustalle eri tietojärjestelmistä koottavat seurantatiedot.

Hoitoketju on ruuhkautunut toistuvasti osin sijaisten saatavuuden ongelmista kuin palveluasumispaikkojen ja jaksohoitopaikkojen riittämättömyydestä johtuen. Palveluasumista myönteisellä päätöksellä odottavien määrä on vaihdellut 25 - 33 välillä.

Kevät on ollut henkilöstölle haastavaa ja henkilöstössä on havaittavissakin väsymystä. Henkilöstön poissaolot ovat edellisen vuoden tasoa. Henkilöstön työkyvyn edistämiseksi on käytetty enenevästi työnohjausta.

Tulevaisuuden hankkeista ja varautumisesta ikäihmisten kasvavaan asumispalveluiden tarpeeseen sekä terveysturvallisiin toimitiloihin on edennyt tänä vuonna suunnitellusti. Uuden palvelutalo Näsmänkiepin rakennushankkeeseen rakennuttaja on kilpailutuksen kautta nyt valittu. Myös palvelukortteli-hanke keskustaan on edennyt ja paikaksi on esitetty Häke-tonttia. Projektikoordinaattorin palkkaamiseen on saatu hankerahaa ja rekrytointi laitettu käyntiin.

Hyvää elämää ikääntyneenä - suunnitelma vuoteen 2025 toimenpiteineen hyväksyttiin helmikuussa kaupunginvaltuustossa.

Palvelualueen talouden toteuma: Toimintakate 51,83 % ja toimintakulujen kasvu 5,13 % edelliseen vuoteen nähden.

Ikäkeskus

Palveluneuvonta ja -ohjaus Nestori on ollut avoinna normaalisti. Koronarokoteen puhelinajanvaraus on vaatinut resursseja. Sähköinen ajanvaraus on ollut ajoittain toimimaton, mikä on nostanut puhelujen määrän 200 - jopa 250 kpl päivässä.

Ikäikäiden kodeissa tehtävät palvelutarpeen arvioinnit ovat toteutuneet lain mukaisesti. Ikäihmisiä koskevia huoli-ilmoituksia tai yhteydenottoja ikäihmisten tuen tarpeen arvioimiseksi on tullut Ikäkeskuksen sosiaalityöhön alkuvuonna yhteensä 358. Huoli-ilmoitusten määrä on lisääntynyt, koska vuonna 2020 niitä oli 198 vastaavana ajankohtana ja 2019 vastaavasti 195 kpl. Ikääntyneiden perhekoti on joulukuun aloituksen jälkeen löytänyt paikkansa ja myös kiertävä perhehoito (1- 2 perhehoitajaa) on palvellut lähinnä iäkkäitä omaishoidon perheitä.

Geriatrian poliklinikalle perustettiin uusi geriatrin virka vahvistamaan Ikäkeskuksen lääkäripalveluja.

Kevään aikana on tarkennettu ja kehitetty toimintaprosesseja osana tiedolla johtamisen projektia. Asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 alkaen on vaatinut huomattavan valmistelutyön ja uusien asiakasmaksupäätösten teon.

Valmistelutyö sosiaalihuollon Kanta-palveluun siirtymiseksi aloitettiin.

Talousarvio 1 - 6 toteuma 39,04 %

Kotiin annettavat palvelut

Kotihoidon palvelut on toteutettu asiakkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmien mukaisesti. Kotihoidon palvelujen piiriin on ollut kuitenkin toistuvasti viiveitä. Ostopalvelut eivät ole kyenneet vastaamaan kaikilta osin kysyntään ja omassa toiminnassa henkilöstövaje on vaikeuttanut tilannetta. Kotihoidon asiakastunnit ovat kokonaisuutena viime vuoden tasoa (kasvua vajaa 2 %).

Kotiutusprosessia uudistettiin keskittämällä kotihoidon arviointijaksot kotiutustiimiin ja siirtämällä kotiutustiimi kotihoidon alaisuuteen. Akuutti liikkuva sairaanhoitaja-toiminta on tukenut kotihoidon ja palveluasumisen asukkaiden päivystyksellisiä tarpeita. Uusia työnjakamisen malleja kokeillaan liikuntaneuvojen työskentelyllä kotihoidon tiimeissä.

Etäkotihoidon toiminta on kasvanut, ja kesäkuussa oli 54 etäkotihoidon asiakasta. Yhteensä alkuvuoden aikana on toteutunut 3 515 etäkäyntiä ja on tavoitteen mukainen. Käynnit korvaavat osan tavanomaisista kotikäynneistä.

Kotihoidon kehittämishankkeen toimenpiteistä erityisesti on nopeutettu ja kehitetty rekrytointiprosessia, yhtenäistetty työkäytäntöjä ja vahvistettu kotihoidon tiimien muutosprosessien tukea perustamalla asiantuntijan virka. Rovatiimissä pilotoidaan yhteisöohjautuvuutta ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia eri keinoin. Kotihoidossa on lisätty yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa ja suunnitelmallisesti käynnistetty oppisopimusopiskelijoiden palkkaaminen.

Henkilöstön saatavuus sijaisuuksiin on ollut haasteellista ja myös hakijoiden määrä vakituisiin toimiin on vähentynyt. Keväällä toteutettiin kotihoidon rekrytointikampanja Duunitorin kanssa ja kampanjointia jatketaan syksyllä.

Talousarvio 1-6 toteuma 51,81 %

Palveluasuminen ja hoiva

Asumispalveluiden osalta alkuvuosi on mennyt odotetusti. Metsätähti 2:n siirtyminen Attendo Kaarnikan toiminnan alle viivästyi kuukaudella lupaprosessissa ilmenneiden puutteiden vuoksi. Toiminnan supistamisesta johtuvat henkilöstösiirrot olivat henkilöstön toiveiden mukaisia. Oman toiminnan osuus palveluasumisesta ja tehostetussa palveluasumisesta väheni Metsätähti 2:n siirryttyä Attendolle 20 %:iin.

Lyhytaikaista jaksohoitoa kotona asuville ikäihmisille sekä omaishoidon asiakkaille järjestetään Palvelutalo Näsmänkiepissä. Paikkoja jaksohoitoon on tällä hetkellä 17. Paikkojen täyttöprosentti on parantunut vuoden edetessä. Jaksohoidon kehittäminen on ollut tärkeä prioriteetti ikäihmisten kotona asumisen tukemisessa. Yksi kehittämistoimista on ollut jaksohoidon koordinaattorin nimeäminen. Tiivis yhteistyö kotihoidon, SAS-hoitajien ja yksikön koordinaattorin kanssa on tuottanut tulosta. Tällä hetkellä yksityisellä puolella on vaihtelevasti vain 4 omaishoidon jaksopaikkaa käytössä, vain kahdessa hoitokodissa. Kaikki paikat eivät sovellut muistisairaille. Tämä tuo paineita oman toiminnan jaksohoitoon.

Hoivaosaston pitkäaikaishoidon paikkojen vähentäminen on onnistunut, ja tavoiteltu 15 paikkaa 2 paikan päässä. Kuitenkin hoitoketjun toimivuuden tukemiseksi on Hoivaosastolla päätetty pitää 20 paikkaa käytössä ja tähän on saatu henkilöstöresurssi järjestymään. Hoiva-asukkaiden lisäksi yksikössä on nk. puskuri-paikkoja hoitokotipaikkaa odottaville vanhuksille. Aggressiivisesti käyttäytyvät muistisairaavat ovat kasvava asiakasryhmä.

Arviointiyksikkö on täynnä koko ajan. Suurin osa asiakkaista on edelleen paikkaa odottavia, jo myönteisen SAS-päätöksen saaneita vanhuksia. Tavoitteena olisi lisätä aidosti RAI-arvioitavien asiakkaiden määrää ja löytää vielä edellytyksiä kotona asumiselle kuntoutuksen ja apuvälineiden tuella. Myös sosiaali- ja kriisipäivystyspaikka on koko ajan käytössä.

Henkilöstön poissaolot on haaste. Vielä tähän mennessä äkillisiin poissaoloihin ja pitkäaikaisiin poissaoloihin on tekijät löytyneet ja ns. vajaalla mitoituksella ei ole tarvinnut mennä kuin muutamia vuoroja. Poissaoloja korvataan myös paljon vakituisen henkilökunnan työvuoroja vaihtamalla sekä pyytämällä työntekijöitä jäämään tuplavuoroon. Resurssipooli on auttanut paljon ja sijaisia on löytynyt vielä eläkeläisistä ja opiskelijoista.

Palveluvastaavien työ koostuu valittavan paljon sijaisten hankinnasta ja poissaoloihin liittyvistä asioista. Kehityskeskustelut ja huoli puheeksi -keskustelut sekä näistä johdetut toimet on kuitenkin pystytty vielä turvaamaan.

Haaste henkilöstön saatavuudessa näyttäytyy myös yksityisellä sektorilla. Uutena ilmiönä on yksityisten hoitokotien viimeisenä keinona kieltäytyä asukaspaikkojen täyttämisestä vedoten henkilöstöpulaan, koska vaadittua mitoitusta ei saada täytettyä.

Korona-epidemia on tuonut oman mausteensa hoitotyöhön tänäkin vuonna. Hoitohenkilöstön maskin käyttöä on edelleen jatkettu, jonka ansiosta mahdollisesti hoitokoti sairastumisilta on välttytty. Turvavälien pitämistä on korostettu ja yksiköissä on rajattu tilojen henkilömääriä, joissa voidaan olla ilman maskia (kansliat, ruokailutilat jne.) Hoitokodeissa vierailuja on haluttu tukea, ja omaisten ja läheisten vierailuja on ohjeistettu tapahtumaan hallitusti ja turvallisesti. Pikkuhiljaa on kevään mittaan tapahtumiakin yksiköissä järjestetty, joskin laulamista on sisätiloissa vielä vältetty. Hoitohenkilöstön ja asukkaiden korona-rokotukset järjestyivät hyvän suunnittelun ansiosta ketterästi, ilman viivytyksiä.

Talousarvio 1-6 toteuma 54,15 % .

Kuntoutussairaala

Kuntoutussairaalan tarkoituksena on antaa lyhytaikaista akuuttihoitoa ja kuntoutusta potilaslähtöisesti kaikille sitä tarvitseville ja tukea toimintakykyä, niin että asuminen kotona tai palveluasumisessa mahdollistuu. Lisäksi kuntoutussairaalassa toteutetaan palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa. Perusterveydenhuollon laajaan toimenkuvaan kuuluu myös päihde- ja mielenterveyspotilaiden hoito, asumispalveluiden selvittelyt yhdessä mt-SAS:n kanssa. Toimintaa tukemassa ovat; palveluketjuun kuuluva akuutti liikkuva sairaanhoitaja, ennakoivan kotiuksen toiminta ja koordinoitajan potilasliikenteen päivittäinen hallinnointi sekä yhteistyö laajan yhteistyökumppaniverkoston kanssa.

Nykytoiminta on hyvin muutosherkkää ja muutoksien hallinta täytyy sopeuttaa nopealla aikataululla aina olemassa oleviin resursseihin. Tämä luo omat haasteensa niin johtamiselle kuin henkilöstölle, sekä talousarviossa pysymiselle. Esihenkilöiden työaika menee edelleen suurimmaksi osaksi sijaisten hankintaan, työhyvinvoinnin ja muun toiminnan kehittämisen sijaan. Sairaushoito-olosuhteet ovat maltilliset; puolen vuoden ajalta ovat 7,0 kalenteripäivää/työntekijä.

Kevään muutoksiin on kuulunut kotiutustiimin siirtyminen kotisairaalan yhteydestä takaisin kotihoidon alaisuuteen 1.4. lähtien. Kotisairaalan toimintaan kuuluvat kotikäynnit ja asiakkaiden käynnit toimistolla ovat kasvaneet ja arvioitava resurssien vahvistamisen tarve. Toimintaa kuvaavat tiedot: kotisaattohoidot 13 ja muut saattohoidot 65, hoitopäivät 2031 (1-6 kk ajalta), km. hoitoaika 3,2 pv.

Kotisairaalan henkilöstön kanssa on käyty keskusteluja ja tuettu heidän jaksamistaan kehityskeskusteluin sekä työhohjauksella. Henkilöstö on tuonut kehitystoimenpiteitä omaan työhönsä, joita on toteutettu; sähköinen ajanvarauskirjan käyttöönotto, kirjaaminen, antibioottipumppujen pilotointi. Turvallisuuden takaamiseksi vartijan käyttö hoitotilanteissa on lisääntynyt.

Kuntoutussairaalan 73 potilaspaikkaa ovat olleet tehokkaassa käytössä. Potilasliikenne erikoissairaanhoidosta on jatkuvassa jonotilanteessa osaksi jatkohoitoon odottavienkin vuoksi. Jonotilanteen purkua tehdään suorilla kotiutuksilla, karsimalla ei-siirtovalmiit potilaat pois jonosta ja määräaikaikaisilla ylipaikkatilanteilla. Lisäpaikkoja on ostettu tilapäisesti Sodankylästä ja Kittilästä ja Lapin Kuntoutukselta.

Osastojen K1, K2, K3 kuormitus on ollut 108,7 % ja Ehvin 91,5%. Km. hoitoaika vaihtelee 9,6 - 14,6 (Ehvi 36,0) päivää. Kuntoutuksen henkilöstö siirtyi oman yksikön alle, mutta yhteistyö jatkuu silti ja kuntoutuksen vaikutuksia kuvavaa Barthelin indeksiä seurataan kuukausittain.

Henkilöstön osaaminen ja joustavuus ovat olleet keväällä avainasemassa toiminnan sujuvuudessa. Poissaoloissa on tilannetta korjattu ensisijaisesti hutilauksella ja poolin hoitajatarjonnalla. Moduulityöskentely on otettu hyvin vastaan osastoilla, potilastyytyväisyys parantunut (kysely syksy 2020) ja oman työn hallittavuus on lisääntynyt. Henkilökunta on käynyt kokonaisuudessaan turvallisuuskoulutuksen, joka on antanut valmiuden haastavien potilaiden kohtaamiselle ja rohkeutta myös ennakoimaan tilanteita, joissa tarvitaan vartijapalveluita. Osastoille on hankittu myös matalalattiasänkyjä ja nousuvahteja potilasturvallisuuden lisäämiseksi. Lääkehoidon varmistamiseen on resursoitu yksi hoitaja päivittäin, jolla on saatu perehdytys ja lääkehävikki hallintaan. Kaksi

farmaseuttia on kouluttautunut lääkehoidon arviointien tekemiseen niin avopuolen kuin osastojen potilaille tarvittaessa.

Talousarvio 1 - 6 toteuma 53,46 %; ylitykset henkilöstökuluissa ja aineet-tarvikkeet-tavarat -menoissa.

Terveydenhuollon palvelut (sisältää erikoissairaanhoidon):

Hoidon saatavuuden parantaminen palvelutarpeen kasvaessa, koskien niin kiireellistä kuin kiireetöntä hoitoa avovastaanotolla, suun terveydenhuollossa ja lääkinnällisessä kuntoutuksessa. Korjataan koronavirusepidemian vuoksi syntyneitä palveluvajeita, esim. suun terveydenhuollon tarkastukset, pitkäaikaissairauksien kontrollit. Sähköisten palveluiden kehittäminen yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Henkilöstön digiosaamisen vahvistaminen vastaamaan tulevia osaamistarpeita. Hoidon laadun kehittäminen jatkuu kansansairauksien hoidossa, osallistuminen kansalliseen valtimotautiverkostoon.

Erikoissairaanhoidossa ennakoivan kotiutuksen mallin käytön laajentaminen. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhdyspintojen kehittäminen laajassa yhteistyössä. Työnjaon tarkistaminen erityisesti kansansairauksiin liittyen.

Toteutuminen:

Alkuvuotta 2021 on kuormittanut edelleen Covid19-epidemia. Henkilöstöresurssia on siirretty koronatyöhön infektiopolille, altistuneiden jäljittämiseen ja koronarokottamiseen - em. liittyen kiireetöntä palvelua on jäänyt toteuttamatta henkilöstövajeesta johtuen. Koronarokotusten aloittaminen, rokotustoiminnan organisointi ja toimeenpano ovat vaatineet paljon esimiehiltä ja vastuuhenkilöiltä. Henkilöstöresurssia on vahvistettu ostopalveluiden avulla, mutta myös yksityisillä palveluntuottajilla on haasteita rekrytoinnissa eli henkilöstövajetta on alueella paljon. Voimavaroja perusterveydenhuollon, esim. avovastaanoton, kehittämiseen on ollut edellä mainituista syistä niukalti käytettävissä.

Yhteistyössä perhe- ja sosiaalipalveluiden ja Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen kanssa kehitetään Perhepalvelukeskuksen toimintaa. Ankkuri- (varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen ja rikoskierteen katkaisemiseen) ja Marak- (vakavaan lähisuuhdeväkivaltaan puuttuminen) toimintamalleja kehitetään yhdessä perhe- ja sosiaalipalvelujen, nuorisotoimen, terveysneuvonnan, Rikosuhripäivystyksen ja poliisin kanssa. Sosiaalinen raportointi (perhe- ja sosiaalipalveluissa aikuissosiaalityö ja Rikoksilla oireilevien nuorten hanke).

Keväällä 2021 on valmisteltu lääkärin rekrytointipalvelun sekä lääkärivuokrauksen hankintoja, joilla varmistetaan riittävää lääkäriresurssia hoitotakuun toteutumiseksi, hankintojen valmistelu on kuitenkin vielä kesken. Vuoden 2021 aikana on jouduttu edelleen turvautumaan lääkäripalveluiden ostoihin. Hoitajien ja avustavan henkilöstön työpanosta koronatyöhön on lisäksi ostettu yksityisiltä palveluntuottajilta.

Ennakoivan kotiutuksen mallin käyttö on vielä vähäistä, tekniset ja monitoimijaisen toimintaympäristön haasteet hidastavat laajentamista. Ikäihmisten hoidon prosessien sujuvuus on tiiviisti keskusteluissa ja työn alla, kts. ikäihmisten palvelut - kuntoutussairaala.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhdyspintojen kehittäminen laajassa yhteistyössä ei ole terveydenhuollon osalta toteutunut johtuen koronatyöstä.

Yhteiset

Keitetään yhteistyössä sivistys- ja 3. sektorin palveluiden kanssa lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelujen integraatiota.

Osallistutaan Tulevaisuuden sote-keskus - ja Rakenneuudistus Lapissa -hankkeisiin ja kehitetään toimintaa niiden mukana.

Toteutuminen:

Yhteinen lasten, nuorten ja perheiden yleinen neuvonta ja ohjaus - yhden "linjan" kautta käynnistyy lokakuussa. Alkuvuodesta ohjaajat ovat verkostoituneet ja perehdyttäneet verkostoa omien alueidensa toimintaan. Yhteistä tietovarantoa on työstetty virtuaaliassistenttia (sähköinen työkalu ohjaukseen) varten.

Tulevaisuuden Sote-keskus- ja Rakenneuudistus-hankkeiden kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä em. yleisen neuvonta- ja ohjaustoiminnan osalta sekä tiedolla johtamisen kehittämisessä (osallistuminen mm. tietojohtamisen Lapin verkostoon).

Osallisuus ja vaikuttaminen talousarviovuonna 2021

1. Järjestetään kuntalaisten osallistumis- ja kuulemistilaisuuksia valmisteltaessa merkittäviä, kuntalaisten arkeen vaikuttavia päätöksiä.
2. Hyödynnetään asiakasosallisuusfoorumia, kuten vanhus- ja vammaisneuvostoa, nuorisovaltuustoa, kehittäjäasiakkaita, työpajoja sekä kuntalais- ja asiakaskyselyjä päätösten valmistelussa

Toteutuminen:

- Rikoksilla oireilevien nuorten hankkeessa kokemusasiantuntijatoiminnan kehittäminen.
- Aikuissosiaalityössä asiakasraati kokoontunut säännöllisesti.
- Vammaisneuvosto on kokoontunut kolme kertaa. Vammaisneuvosto osallistunut mm. Alakorkalon esteettömän uimarannan suunnitteluun ja antanut lausunnon koskien Rovaniemen kaupungin kulttuuriohjelmaa 2021- 2025.
- Vanhusneuvosto on kokoontunut kolme kertaa ja käsitellyt ikäihmisten palveluihin liittyen mm. kulttuuriohjelmaa.

Toiminnan riskit talousarviovuonna 2021

1. Palvelutuotannon sopeuttaminen käytössä oleviin resursseihin
2. Organisaation ja toimialan muutoksissa onnistuminen ja muutoksenhallinta
3. Henkilöstön saatavuus ja vaihtuvuus sekä osaamisen säilyminen
4. Henkilöstön työhyvinvointi ja sairauspoissaolot
5. Sisäilmaan liittyvät tilaongelmat.
6. Yksityisen ikäihmisten palveluasumisen määrä suhteessa kunnalliseen ikäihmisten palveluasumiseen
7. Lasten terapioiden tarpeen arviointien viivästyminen

Toteutuminen:

1. Palvelutuotantoa ollaan sopeutettu resurssien mukaan kaikissa terveystalouksissa. Palvelutarpeeseen on pyritty vastaamaan ostopalveluita käyttämällä saatavuuden mukaan.
3. Hoitohenkilöstön saatavuuden ongelmat ovat heikentäneet palvelujen tarjontaa ja asiakkaiden palvelujen järjestämistä. Asiantuntijoiden saatavuudessa on ongelmia, kuten sosiaalityöntekijät, psykologit, puheterapeutit. Koulutuksiin osallistuminen ei ole ollut juurikaan mahdollista koronaepidemian vaatimista henkilöstöresursseista johtuen.
4. Sairauspoissaolot kalenteripäivinä, verrattuna 2020 1-6: perhe- ja sosiaalipalvelut +12%, ikäihmisten palvelut -3%, terveydenhuollon palvelut -8%
6. Yksityiset 346 - kaupungin oma toiminta 110 (sis. sekä tehostettu että tavallinen palveluasumisen)
7. Lasten kuntoutuksen eli terapioiden tarpeen arviointi on toteutunut suunnitellusti.

Talouden tunnusluvut	TA 2021	Toteuma 1.1. - 30.6.2020	Toteuma 1.1. - 30.6.2021	Muutos € 2020 - 2021	Muutos % 2020 - 2021
Toimintatuotot	20 009 923	7 716 579	10 629 345	2 912 766	37,8
Toimintakulut	-251 079 923	-122 417 483	-134 536 234	-12 118 750	-9,9
Toimintakate (sitova 2020)	-231 070 000	-114 700 905	-123 906 889	-9 205 984	-8,0

Toteutuminen:

Hyvinvointilautakunnan toimintatuottojen toteuma on kesäkuun jälkeen 10,63 M€. Muutos vuoden 2020 vastaavan ajankohdan toteumaan on 2,91 M€. Suurimpana selittävänä tekijänä ovat sotilasvammalain mukaisten korvausten tilitykset, jotka on jaksotettu vuodelle 2021.

Hyvinvointilautakunnan toimintakulujen toteuma on kesäkuun jälkeen 134,54 M€. Muutos vuoden 2020 vastaavan ajankohdan toteumaan on 12,12 M€. Suurimpana selittävänä tekijänä ovat koronaliitännäiset kustannukset (4,7 M€), erikoissairaanhoidon laskutuksen kasvu (2,5 M€), asumispalveluiden hankintojen kasvu (2,2 M€), sekä henkilöstökustannusten kasvu (1,5 M€).

Hyvinvointilautakunnan vuoden 2021 talousarvion ylitys vaikuttaa todennäköiseltä. Ylityshukka on arviolta noin 16,0 M€. Ylityshukka muodostuu koronasidonnaisista kustannuksista (noin 11,5 M€), sekä eri palvelujen arvioitua suuremmasta kysynnän kasvusta. Ylityshukka ei ole katettavissa käyttösuunnitelmamuuutoksilla.

Talouden tasapainottaminen

Talousarvio 2021 ja suunnitelmakausi 2022-2023 sisältää seuraavat talouden tasapainottamiseen tähtäävät säästötavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet.

	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Perhe- ja sosiaalipalvelut	0,30 M€	0,30 M€	0,30 M€
Ikäihmisten palvelut	0,70 M€	0,70 M€	0,70 M€
Terveydenhuollon palvelut	0,30 M€	0,40 M€	0,40 M€
Erikoissairaanhoido	0,84 M€	0,84 M€	0,84 M€
YHTEENSÄ	2,14 M€	2,24 M€	2,24 M€

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toimenpide 1: Vammaispalveluiden eri osa-alueiden toiminnan tehostaminen

Toimenpide 2: Eduron hankintojen väliaikainen vähentäminen

Toimenpide 3: Tulojen lisääminen mm. lastensuojelun perintöjen tehostaminen.

Toimenpide 4: Kotouttamispalvelutoimintaa tehostetaan.

Ikäihmisten palvelut

Toimenpide 1: Päivätoiminnan oman toiminnan supistaminen ja osin korvaaminen palvelusetelillä

Toimenpide 2: Tehostetun palveluasumisen palvelusetelin osuuden kasvattaminen

Terveydenhuollon palvelut

Toimenpide 1: Pidennetään aukioloaikoja, Avovastaanottopalveluiden ulkoa ostaminen tarvittaessa, toimitilamuutos

Erikoissairaanhoido

Toimenpide 1: Perusterveydenhuollon ja ESH:n työnjaon kehittäminen

Toteutuminen:

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toimenpide 1: Vammaispalveluiden eri osa-alueiden toiminnan tehostaminen

Yksittäisistä palveluista on siirrytty palvelukokonaisuuksiin, jolla vastataan asiakkaan palvelutarpeeseen. Keskiössä kattava palvelutarpeen arviointi, palvelukokonaisuuden koordinointi, tarkoituksenmukaisuus, riittävä palvelutaso ja kustannustietoisuus. Vammaispalvelut ja asumispalveluiden erityispalvelut muuttivat yhteisiin tiloihin Piekkarille tammikuun puolessavälissä. Yhteiset tilat mahdollistavat aikaisempaa paremman yhdyspintatyöskentelyn ja toimintojen yhteensovittamisen

Toimenpide 2: Eduron hankintojen väliaikainen vähentäminen:

Edurolta ostetaan palveluita määrärahojen puitteissa.

Toimenpide 3: Tulojen lisääminen mm. lastensuojelun perintöjen tehostaminen:

Lastensuojelun perintöjen tehostamiseksi perustettiin keväällä 2020 asiakassihteerin virka, joka tehtäviin kuuluu perinnöistä huolehtiminen. Asiakassihteerin aloitti tehtävässään 5/2020. Lapsen sijoitus tilanteessa voidaan periä asiakasmaksua perimällä lapselle vahvistettu elatusapu, perimällä korvaus muista lapsen tuloista, korvauksista tai saamisista tai perimällä lapsen vanhemmilta erillinen lastensuojelun asiakasmaksu. Perityistä maksuista 40% kerryttää lapsen itsenäistymisvaroja ja 60% jää kaupungille hoidon korvaukseksi. 1-6/2021 aikana asiakasmaksuja on saatu perittyä noin 70 000 € (21,14 %) enemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Rovaniemen kaupungille tästä on kertynyt 12,53 % enemmän tuloja kuin vastaavana aikana viime vuonna.

Toimenpide 4: Kotouttamispalvelutoimintaa tehostetaan

Kotouttamispalveluissa hyödynnetään esim. työikäisen asiakaskunnan kohdalla TE-palveluita ja Kunta-hanketta.

Ikäihmisten palvelut:

Toimenpide 1: Oman toiminnan päivätoiminta toimii nyt yhdessä yksikössä ja toimintaa tehostettu lauantaina toimivaksi. Päivätoiminnan piirissä on n. 50 asiakasta. Palvelusetelitoimijoita päivätoimintaan ei ole tarjolla.

Toimenpide 2: Tehostetun palveluasumisen kaikki ostopalvelu toteutuu palvelusetelillä. Palvelusetelillä järjestetyn palvelun osuus on kasvanut lähinnä Metsätähti 2:n toiminnan siirtyessä palvelusetelille 1.2.2021 vuokrasopimuksen irtisanomisen johdosta. Oman toiminnan osuus asukaspaikoista on 20 %. Asumispalveluiden palvelusetelihankinnan kustannukset ovat ylittymässä arvioidusta 0,5 M€. Budjetin ylittyminen johtuu joulukuussa 2020 tehdystä palvelusetelin arvon korottamisesta.

Terveydenhuollon palvelut:

Aukioloaikojen pidentäminen ei ole ollut mahdollista epidemiatilanteen aikana. Terveydenhuollon henkilöstöä on saatu ostopalveluiden avulla lisättyä, etenkin koronatyöhön hoitajien osalta. Toimitilamuutoksia ei ole epidemia-aikana tehty.

Kaupunkistrategiasta johdetut mitattavat tavoitteet talousarviovuodelle 2021

Määrälliset tavoitteet

1. Terveydenhuollon hoitotakuu toteutuu (lääkärin vastaanotto, lääkinnällinen kuntoutus, suun terveydenhuolto)
2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lakisäätiset terveystarkastukset toteutuvat
3. Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden %-osuus on 93,0 vastaavan ikäisistä

Laadulliset tavoitteet

1. Valvonta toteutuu valvontasuunnitelmien mukaisesti.
2. Henkilöstömitoitukset ovat lakien/suosituksen mukaiset lastensuojelussa ja ikäihmisten kotiin annettavissa palveluissa ja ympärivuorokautisessa hoidossa
3. Asiakaspalautetta kerätään ja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä

Taloudelliset tavoitteet

1. Talousarviossa pysytään
2. Sairauspoissaolojen määrä kustannukset vähenevät 10 % edellisvuodesta
3. Lääkärissä käynnin suoritehinta pysyy vuoden 2019 tasolla

Toteutuminen:

Määrälliset tavoitteet:

1. Terveydenhuollon hoitotakuu toteutuu lääkinnällisessä kuntoutuksessa ja suun terveydenhuollossa, mutta ei avovastaanotolla.
2. Terveysneuvonnan lakisääteiset terveystarkastukset toteutuvat hoitajatyön osalta, opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastukset eivät täysin toteudu.
3. Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden %-osuus on 91,5 %.

Laadulliset tavoitteet:

1. Perhe- ja sosiaalipalveluiden valvonta on toteutunut valvontasuunnitelman mukaisesti. Vammaispalvelu on osallistunut valvontatapaamisiin henkilökohtaisen avun ostopalvelutuottajien kanssa. Lisäksi on pidetty valvontatapaaminen Kehitysvammaisten palvelusäätiön leiritoimintapalvelusta. Vammaispalvelut ja työikäisten ja lapsiperheiden palvelut ovat tehneet valvontakäynnin Eduro säätiöön.

Työikäisten ja lapsiperheiden palveluissa on käyty lisäksi neuvotteluita eri palveluntuottajien kanssa esim. tilanteissa, joissa ostopalvelun toiminnassa on havaittu epäkohtia.

Lastensuojelussa lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät ovat tavanneet sijoitettuja lapsia säännöllisesti henkilökohtaisesti ja/tai videovälitteisesti ja/tai puhelimitse ilman henkilökunnan läsnäoloa. Asiakassuunnitelmat tarkistetaan yhdessä säännöllisesti. Ohjaus- ja valvontatapaamisia on järjestetty kevään aikana kolmeen eri lastensuojelun yksikköön. Syksyn aikana on tarkoitus käydä läpi loput Rovaniemellä sijaitsevat lastensuojelulaitokset/ammattilliset perhekodit.

Asumispalveluiden erityispalvelut on toteuttanut kolme reaktiivisen valvonnan ennalta ilmoittamatonta käyntiä ja osallistunut ennakkoliseen valvontaan yhden asumisyksikön osalta.

Kotihoidon ja ikäihmisten asumispalveluiden ohjaus- ja valvonta on toteutunut valvontaohjelman mukaisesti. Kotihoidossa on tehty 12 valvontakäyntiä, joista yksi ennaltilmoittamaton. Ikäihmisten asumispalveluissa on tehty tämän vuoden aikana valvontakäyntejä 23 käyntiä, joista 21 on ollut ennaltilmoittamattomat. Ennaltilmoittamattomien valvontakäyntien teemana oli perehtyä sattumanvaraisesti asukkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmiin. Syksyllä on tarkoitus tehdä samankaltainen tarkastuskäynti oman toiminnan yksiköihin.

2. Henkilöstömitoitus ikäihmisten tehostetussa palveluasumisessa on lain (0,55) indeksiä korkeampi 0,62- 0,67.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät 1-6/2021 aikana ovat olleet keskimäärin 46 asiakasta/sosiaalityöntekijä. Hallituksen esityksissä uudeksi lastensuojelulaiksi esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitukseksi 35 lasta/sosiaalityöntekijä vuodesta 2022 alkaen. Rovaniemen kohdalla tämän on arvioitu edellyttävän 7 sosiaalityöntekijän lisäystä. Hallituksen esityksessä on lisäksi esitetty, että vuoden 2023 tulisi voimaan mitoitus 30 asiakasta / sosiaalityöntekijä. Talentian suositus on 25 asiakasta / sosiaalityöntekijä.

3. Asiakaspalautetta kerätään ja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä

Perhe- ja sosiaalipalvelut:

Työikäiset ja lapsiperheet: Aikuissosiaalityössä toimii asiakasraati ja kokemusasiantuntija toimintaa kehittämällä esim. Rikoksilla oireilevien nuorten hankkeessa tuottavat osan

asiakaspalautteesta. Asiakasraadin tuottamaa tietoa on hyödynnetty mm. asiakasystävällisten lomakkeiden kehittämisessä aikuissosiaalityössä.

Vammaispalvelut: asiakaspalautetta ei ole kerätty systemaattisesti. Muutoin tulleeeseen palautteeseen vastattu.

Terveyspalveluissa vastataan sähköisesti saapuneisiin asiakaspalautteisiin, toimintayksiköissä on palauteautomaatit, joihin saapunut palaute käsitellään yksiköissä.

Lastensuojelu: asiakaspalautetta ei ole kerätty systemaattisesti. Muutoin tullut palaute on käsitelty ja palautteeseen vastattu.

Asumispalveluiden erityispalveluissa asiakaspalautetta ei ole kerätty systemaattisesti. Muutoin tullut palaute on käsitelty ja palautteeseen vastattu.

Taloudelliset tavoitteet:

1. Perhe- ja sosiaalipalvelut järjestetty raamin mukaisesti huolimatta siitä, että päihdepalveluiden osalta taloustiedot eivät ole ajantasaisia Tabellassa.
2. Sairauspoissaolojen määrä ja kustannukset perhe- ja sosiaalipalveluissa:
Työikäisten ja lapsiperheiden palvelut: sairauspoissaoloprosentti on 2% suurempi kuin edellisellä vuonna. Sairauspoissaolojen määrä vaihtelee suuresti eri yksiköiden kesken 2.6-14.6% välillä.
Vammaispalvelut: sairauspoissaoloprosentti 4,9 % suurempi kuin edellisellä vuonna.
Lastensuojelu: sairauspoissaoloprosentti on 0,2 % suurempi kuin edellisellä vuonna.
Erityispalveluiden erityispalvelut: sairauspoissaoloprosentti on 0,8% enemmän kuin edellisellä vuonna.
Muilla hyvinvointilautakunnan palvelualueilla poissaolot vähentyneet verrattuna viime vuoden vastaavaan aikaan.